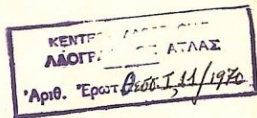

11 Καλαμάκι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (134)

Α'.
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Σμ. 1369/17-2-70.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις) Ζυρόναμπος..
(παλαιότερον ὄνομα:), Ἐπαρχίας Καλαμπάκας
Νομοῦ Τριναλίου.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Μανασίου.. Μανασίου ἐπάγγελμα Λιδάσματος.....
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις Ζυρόναμπος - Καλαμπάκας
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον. Ἑπτὰ (7)..
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Χρήστος Τσίτσας...

ἡλικία 7..... γραμματικαὶ γνώσεις ἐν δημοτικῷ..
..... τόπος καταγωγῆς Καμπολύρι..
Καλαμπάκας Νομοῦ Τριναλίου..

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΑΘΗΝΩΝ

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ βοσκὴν ποιμνίων; αἱ πεδιναὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ αἱ ὄρεα διὰ βοσκὴν ποιμνίων.
Ὑπῆρχον αὗται χωριστὰ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστήματα; ὑπῆρχον χωριστὰ.....
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα, δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. αἱ γαίαι εἰς γαιοκτήμονα Ἕλληνα εὐνομαζομένην Πραξολιδῆς.
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν του; οὐκ ἐπὶ τὴν ἐκ τῆς περιουσίας συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν θάνατον διενέμετο.....

β'. 1) Οί κάτοικοι ασχολούνται μόνον εις τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εις τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εις ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; Ἀσχολοῦνται συγχρόνως...

ἐν τὴν γεωργίαν καὶ ἐν τὴν κτηνοτροφίαν.....

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ασχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εις τὴν γεωργίαν ; ... Ναὶ ἀσχολοῦνται καὶ μετὰ γεωργίαν.

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοὶ εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ;

Εἰργάζοντο μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειαν καὶ ὑπὸ τὸν ὅρον ναὶ πληρώνουν τὴν δεξιάν.....

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακατόροι κλπ.) Καλλῆγοι. Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; ...

Ἡ κοινωνικὴ θέσις αὐτῶν ἐξαρτεῖτο ἀπὸ τῆς...

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα ;) Ἐν εἶδος...

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ἄλλον τὸν χρόνον ; Ἄπο ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομισθίον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ;

Ὁχι.....

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ;

Ὁχι.....

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; ... Ἐπὶ γαμοῦ ἐν τὴν Θεσσαλίαν.....

πεδιάδα δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας.....

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς ὡς ἐργάται... Ναὶ ἢ ὡς τεχνῖται
κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρα-
ματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ;

δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καύσιν: α) τῆς καλαμιᾶς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;

..Τὰ χωράφια ἐλιπαίναντο μόνον με ζωϊκὴν κόπρον. (βοῶν αἰγοπροβάτων κ.λ.π.).....

2) Πότε ἐγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ... Μετὰ τὸ 1950

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; ... Μετὰ τὸ 1950 αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ καὶ μετὰ τὸ 1935 τὸ σιδηροῦν ἄροτρον

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;

Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; ... τὸ κατεσκεύαζε μονοφτερό. Ὁ ἑλληνιστὴς ποιεῖτο εἰς ἐμάλα κτήματα. Ἡ προμήθεια ἐγίνετο ὑπὸ τῆς Διευθύνσεως γεωργίας καὶ ἀπὸ τὸν σιδηροδρογόν

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἁρότρου με τὰς ἀντιστοιχοῦς ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1..... 4..... 7..... 10.....

2..... 5..... 8.....

3..... 6..... 9.....

2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) Ἀπὸ τοῦ 1958...

3) Μηχανὴ θερισμοῦ Ἀπὸ τοῦ 1962

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν)...*ὅχι*.....

5) Μηχανή ἀλωνισμού *ἀ.π.ὁ.κ.σ. ἔ.σ.σ.*.....

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκευάζει (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον *ὀ.ε. ἰ.θ.ι.ο. ε.ε. γεωργοί. ἐμπός. μεριμῶν. π.σ. δ.έν.τ.α. ἔ.π.ε.τ.ύ.χ.α.κ.ο.ν., διαφορίζοντες καὶ το. ἀπὸ. ἄ.λλ.ο.ν. κα.λ.α.ι.τέ.χ.η.ν. γεωργόν...*

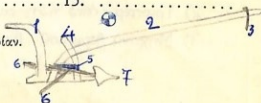
2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα; *Τὸ ξύλινον ἄροτρον τῶν ζόκων μας εἶναι ἡχογραφημένον ἐν τῇ εἰκόνι 4.*

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. Κοττανόρι.....	6. Παράβολα.....	11.
2. Σταβαίρι.....	7. Υἱί.....	12.
3. Μπουκλίδα.....	8.	13.
4. Ἐπρίδη.....	9.	14.
5. Ξεφίνα.....	10.	15.

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς
διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν ; δηλ. τῶν
χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. - Ἰχνογραφή-
σατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν
εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

Εἶναι μ. π. α. μ. ο. ρ. ρ. π. ς
διὰ καθ. ε. ἀροτρίασιν δ. κ. ε. δ. κ. ρ. ο. ν.

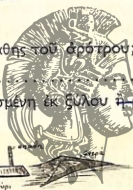

ὕνι

- 5) Ποῖον τὸ ~~αἶμα~~ τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; ξ. ὕ. δ. ο. ν. η. ..

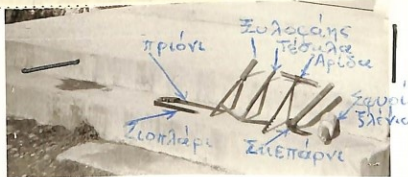
6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου.

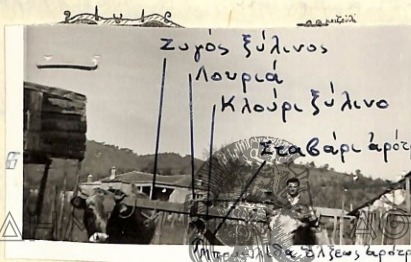
- 7) Ἔργαλεια διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου
(π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάι κλπ.)

πριόνι

- 8) α) Διά τὸν ἄροτον (ζεугάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος... καὶ ἀρχαίως βόες... λέγετο...
ἑπτα, ἡμίονος.
- β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; ... δύο πάντοτε.
- 9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ; εἶναι καὶ ἦτο ἀναγκαῖος.

- 10) Σχεδιάσατε ἰδιαιτέρως τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.

ἡ ξύλινη ζεύλα.

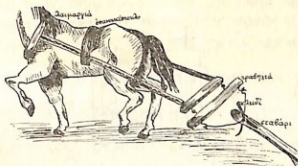
- 11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχού : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). Ὁ κρίκος ξυ. ξύλου... λέγεται...

κουλλούρι.

- 12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου ; ὁ δὲ πότε.

Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ;

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν,
την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ
εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον.....

ζ. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποιος ὄργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον); 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος)· 2) γυναῖκα· 3) ὑπηρετῆς. Σημειώσατε ποία ἢ συνηθία εἰς τὸν τόπον σας ἔδιδον τιμὴν πρὸς ἄλλον
ἐργάζεσθαι λαοὺς ἄλλοις καὶ σήμερον.....

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερώς, πώς γίνεται το ζεύξιμον των βοδιών (ἡ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν). Τ.ο.ζεύξιμον τῶν βοδιῶν.

εί δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν). Τὸ ζυζυγίον τῶν βωδίων
ἐκίνετο μετ' ὀλίγον χρόνον καὶ ζῶτες, αἰσθητὰ ἐδένοντο
μετ' ὀλίγον ἀπὸ τοῦ λειψοῦ τῶν βωδίων.

2) Πώς γίνεται το ζεύξιμον εις το σιδηροῦν ἄροτρον.....
 ὁμοίως γίνεται καὶ ἐν τῷ σιδηροῦν ἄροτρον.....

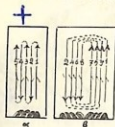
3) Πώς κατευθύνει ο γεωργός τα ζευγμένα ζώα (ή το ζώον) κατά το ὄργανο· με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζώων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

Τὰς πρῶτας ἡμέρας κατεβύνη τὰ ἴδια φέσχατα
δεξέναν ἀπὸ τὰ κέρτα. Μετὰ τὰ κατεβύνη μόναν ἀπὸ
τὴν χερὸν ἁβαστὰ ἄρτον.

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγένετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Τ.ο. ὄργωμα γίνεται κατ'εὐθείαν γραμμὴν ὡς
τὸ α. σχεδιαγράμμα.....

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ ὁσταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγένετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὰς ἢ σπορίδας, ντάμιες, σιασιές, μεσοδράδες κ.λ.π.); Ἡ σπορὰ τοῦ ἀγροῦ γίνεται μετὰ λωρίδας
δι. λωρίδων... σπορίδας.....

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); μετὰ αὐλακιάν; Ἐχωρίζετο
μετὰ λωρίδων... μετὰ... τοῦ χωροῦ.....

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μετὰ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῆται ἄροτρον; ... Δέν ὑπάρχει συνήθεια νὰ γίνεται
σπορὰ μετὰ σκαπάνης.....

- 7) Ποιοὶ τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὸ ὄνι: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. Τρόποι ὀργώματος
ἦσαν καὶ εἰς τὴν χρῆσιν μετὰ διάνοξιν αὐλάκων
μετὰ τοῦ ὄνι... πλαγίως... (ὀριζοντίως)....

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων
ἢ ἄλλων.

γ) Ἀροτρίασεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά: π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. Ἄν. δ. ἀρ. ε. σ. παρ. τ. εὐ. Μ. εἰ. εὐ.

μέ. καλ. ἀρ. π. ε. κ. ε. ὅν. δ. εὐ. ἀρ. ε. σ. παρ. τ. εὐ. Μ. εἰ. εὐ.
Ἰ. οὐ. β. ρ. ε. σ. π. ε. κ. ε. ὅν. δ. εὐ. ἀρ. ε. σ. παρ. τ. εὐ. Μ. εἰ. εὐ.

Ἄν. εὐ. Ἰ. οὐ. β. ρ. ε. σ. π. ε. κ. ε. ὅν. δ. εὐ. ἀρ. ε. σ. παρ. τ. εὐ. Μ. εἰ. εὐ.
μέ. καλ. ἀρ. π. ε. κ. ε. ὅν. δ. εὐ. ἀρ. ε. σ. παρ. τ. εὐ. Μ. εἰ. εὐ.
καὶ λα. ρ. ε. σ. π. ε. κ. ε. ὅν. δ. εὐ. ἀρ. ε. σ. παρ. τ. εὐ. Μ. εἰ. εὐ.

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. Ἄν. δ. ἀρ. ε. σ. παρ. τ. εὐ. Μ. εἰ. εὐ.
καὶ λα. ρ. ε. σ. π. ε. κ. ε. ὅν. δ. εὐ. ἀρ. ε. σ. παρ. τ. εὐ. Μ. εἰ. εὐ.

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρανάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν.

Ἄν. δ. ἀρ. ε. σ. παρ. τ. εὐ. Μ. εἰ. εὐ.
5 - 10 ἔτη. Ἄν. δ. εὐ. ἀρ. ε. σ. παρ. τ. εὐ. Μ. εἰ. εὐ.

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; Ἄν. δ. ἀρ. ε. σ. παρ. τ. εὐ. Μ. εἰ. εὐ.

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκευὴ χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; . Μ. εἰ. εὐ. ἀρ. ε. σ. παρ. τ. εὐ. Μ. εἰ. εὐ.

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἔλλειψοειδῇ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ;

Τὸ ἄροστρον καθαρίζεται μὲ αὐτὸ ἐργαλεῖο σιδηρὸν τοποθετούμενον ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς βουκέντρας τοῦ λεγόμενον «ξυλοσιδῆρος».

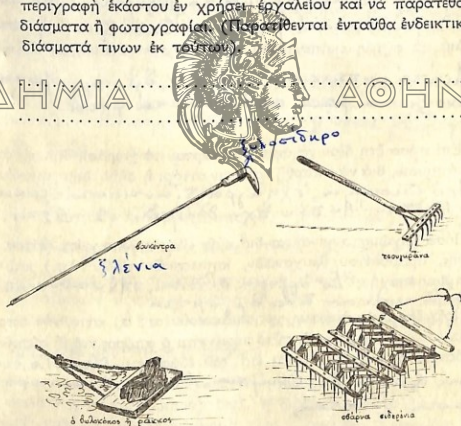
2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); Ὁχι... Μόνον διὰ τὴν σποράν...

καὶ τριφυλλίου γίνεται σβάρνισμα...

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφῇ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

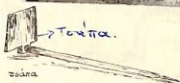
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα
 Τσάπι... καὶ Τσάπα.....

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν

« Η αὐξυγός και, τρέμων και... »

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους. *Καλλιεργούνταν οἱ λεγόμενοι τσάπι, καὶ τρέμων, ποτιστικά. Ἡ σπορὰ γίνετο ἀπὸ πρῶτον ὀργωνή. Δύο φορές καὶ κατόπιν χροσθὴ καὶ αὐλάκια δὲ νὰ διέχεται τὸ ὕψος.*

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ά. *Ἐκαλλιεργούντο μ.έ. ρόβη καὶ πιο ἄχονα. Με τριφύλλι καὶ πιο γόνιφα καὶ ποτιστικά. Σκίερον καὶ παυ-καπὸν στέρνουν καὶ ξικρικά.*

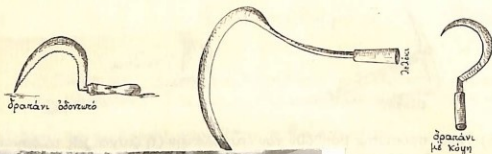
- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμηλῶν· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως. *Τὰ γεωμηλά ἐφυτεύοντο σὺν αὐλάκια καὶ ἄνωμαλως, ἔχοντα 0,50μ. ἀπόστασι μετὰξὺ καὶ*

Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ·

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)
 Μὲ λέλεκα με κόψη
 καὶ δρεπάνι ὀδοντωτό,

ὁρῶν εἰδὼν δρεπάνια ἢ
 περιγράψετε· ἐπίσης νὰ
 ἀφήσετε.

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποια ἄλλα εργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο
 (ἢ θερίζονται) τὰ χορτὰ (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν
 ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). Μ.Ε. υποστειν.

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργα-
 λείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν)

° Ὁμαλὴ καὶ λέλεκα καὶ ὀδοντωτὴ καὶ δρεπάνι...

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτο-
 γραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;

° Ἡ χειρολαβὴ ἐκ ξύλου...

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) *Τὰ λελέμεν τὸν κατεσκευάζει. ὁ σιδουρτζής καὶ τὸ δρεπάνι. ἡ ροβίτσα. ἔτο. φαν.*.....

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μετὰς χειρᾶς, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) *...! Ο.χ.ι. μετὰς χειρᾶς θεριστός. Μόνα τὸ ρόβη καὶ τὰ ρεβιθία. Σιδουρτζήνων. μετὰ χειρᾶς.*

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

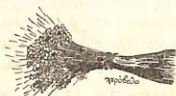
1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μετὰ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. *0,10 ... 0,40 μ. ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους; ἀνάλογα μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν σιτηρῶν.*.....

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσιν) εἰς τὸ χωράφι μαζί με τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται),.....

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιά), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραχμῆς, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; *Ἀποθέτουν τὰ χερόβολα αἱ γυναῖκες. ὁ θεριστής.*.....

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστὰ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) *Τὰ χερόβολα ἀ.α. ἀποθέτουν πολλὰ μαζί. διασταυρωμένα καὶ καμψὰ εἰς λεγόμενους χερῆς.*.....

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. ... Λέγανται ... χεῖρες

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τόπου καὶ ποῖον ;

Θερίζουν ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Δέν ὑπάρχουν.
ἐπαγγελματίαι

- 2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομισθίον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποῖα ἦτο ἡ ἀμοιβή εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομισθίον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ονοματολογίαν)

Οἱ ζέναι θερισταί. ἡμείβοντο μετὰ σιταίῃ ἢ καὶ
μετὰ δεχ. Τὰ ἡμερομισθίων ἦτο φαί παροχῆς
φαγητοῦ

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λουντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;

Ἦν ἔφερον οἱ ἐργαζομένοι. Στάλινον δὲ μὲν ἐπὶ τῆς ἀρι-
στερᾶς χεῖρος ἐν λεορμένῳ παλαμαρίῳ ὡς φαίνεται
ἐν τῷ ἡλεκτρονικῷ φωτογραφικῷ αὐτοῦ ἰκνῶγραφῳ
Δέν ἔφεραν. οἱ ἐργάζοντες

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

$\uparrow \phi \chi$

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια; Καταγράψατε αὐτά. Καταγράψονται

Ε, τό σωματικόν. ζεφάδιον.....

- 6) Πού την τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν πού μένουν ἀθήριστοι ; (Εἷς τινες τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάβαν, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς όπου υπάρχει σχετικόν ἢ ἄλλο τι
ἐπίμουν. Μόνον. Δύο. στα χ.α. 24 η.ν. 28

ρ.β.α. ελ. ενδεξ.μ. της ημ. διαρξης. ζαχαριανας.

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἦτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχυῶν. Ποίαν ἡμέραν; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμόν; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον;.....

Τὰ δέσφικαν ἐγένετο μετὰ τὸν δερυσκόν· γὰρ
νὰ μὴ σφοδρὰ ποιοῦν οἱ χεῖρες.

- 2) Πῶς ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χερίες, ἀγκαλιές ; Πῶς ἔδενοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

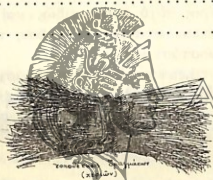
Τὸ δέσιμα ἐγένετο παρ' ἀνδρῶν καὶ μετέφερον
εἰς χερεῖς οἱ ἄλλοι δερισταί. Τὰ σχοινία ἐτί-
νοντο ἐκ τῶν ἐπιζυμένους στάχους, καὶ λεγόμενα
δεματικά.....

.....

.....

.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θειρισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;

ἐν συνεκτρονισμένῳ... καὶ... 6... 8... καὶ 9...
ἐκ τῶν... ..

.....

.....

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς... Τ.ρ. φύτευμα
 γίνεται μετὰ Μάρτιον ἢ Ἀπρίλιον μετὰ.....

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεω-
 μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
 ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
 ἄρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
 φωτογραφίαν.....

Ἡ ἐξαγωγή γίνεται μετὰ Διεκέδ. ἢ μετὰ Σεπτέμβριον.....

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
 χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον). Ἐάν
 ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
 κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.....

Ἐσυνθίζετο ἡ διατροφή τῶν ζώων μετὰ ξηρὰ χόρτα
 (σανόν καὶ τριφύλλι). Ὁ βίος κατεργάσθη μετὰ
 τὸ 1950.....

Ἡ περιγραφή γίνεται ἐξ τῶν συμφορῶν
 τῆς ἐξάδου.....

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
 σαν κ.ά.). Ἐθερίζετο μετὰ Μάρτιον ἢ Ἀπρίλιον μετὰ.....
 (Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ζήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
 ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
 κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) .Τ.ε. ξύλινο θεράπευτο κατά το δέσμο
 χρησιμοποιούσαν π. δ. μου δ.ι.

δ.ι. μου δ.ι

ξάτυπο

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά των δεματιῶν πρὸς άλωνισμόν. Συνκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ άλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

Συνκεντρώνοντο εἰς τὸ δ.λ. ὦν.

Βλέπετε ἀντιθέτως π.χ. δ.λ. ὦν.

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινες τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετησεως;

Ἐπὶ τὸ δ.λ. ὦν.

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας άλώνι διὰ τὸν άλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ άλώνι;

Ὑπῆρχεν ἄλ. ὦν. ἀνέκαθεν. μεταξὺ εἰς.

εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ δ.λ. ὦν.

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ άλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν;

Εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ δ.λ. ὦν.

ἢ ἔξω τοῦ χωρίου.

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐάν τοῦτο ἀνήκει εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. με ποίαν σειράν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Κάθε οἰκογένεια εἰχε τὸ δῶν. τῶν ἀλώνι. Ἐάν δὲν εἶχε
δῶν. ἔλαβε εἰς τὸ δῶν. πρὸ τοῦ ἀλώνισμα. δῶν. οἰκογένειας.

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ;

Ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ λήγει τὸ ἀλώνισμα. Ἀρχαίων ἡ
καὶ τῶν νεώτερων ἀρχαίων.

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον
ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

Γίνεται π.χ. χωματὸν εἰς τὸ ἀλώνισμα.

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ
ἀλωνισμού· (π.χ. τοῦ χωματάλωνου· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων)

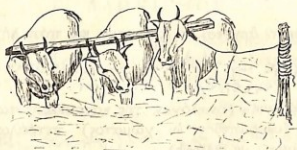
Γίνεται π.χ. χωματὸν εἰς τὸ ἀλώνισμα.
δῶν.

- 9) Ὡς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ;

Ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα.
.....

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

Δεν υπάρχει ελεγχόμενος.....

- α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχυῶν διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένῳ ζῶνι (βοῶν, ἵππων κλπ.). Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ ξύλινος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στηγερός, σπρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποῦν ἐξαρτῶνται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλικῶς, «νὰ ἐρχωνται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

Αλλ' αὖτις δὲ οὐ βόες ζευγὰρ ἔχοντες καὶ
 σὺν αὐτῇ δουκὸς ἀνὴρ... (Ὀδυσσεύς)
 δὲ πρὸς ἀνδρῶν πόντον παρὰ φηλαῖα ἐν γῇ
 δουκὸς ἀνὴρ...

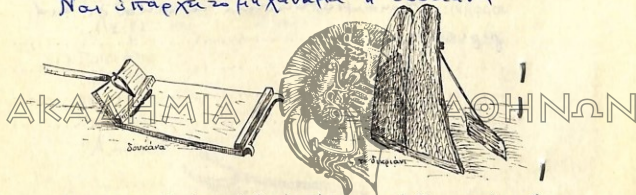
- 20 —

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....

Οἱ βόειοι ζῶνται ἐν καὶ ἐν τῷ ἐξωστρεφίῳ.
ὁ δὲ σπάρχει μετὰ τὸν ζῶντα. ζῶντα.....

γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἄλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἄλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἄλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἄλωνισμόν των.

Ναὶ σπάρχει μετὰ τὸν ζῶντα ἢ δουκάνη

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἄλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνη, δικριάνη, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλυνίζοντο (ἢ ἄλυνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἄλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθή καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, रेβίθια κ.ἀ.) Ἠλυνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων;

Μόνον τὰ σιτηρὰ ἢ ἄλυνίζοντο μετὰ δουκάνη.
Ἡ βρώμη, ἡ κριθή, τὰ रेबिठा ἢ ἄλυνίζοντο.
Χ.χ.δ. δουκάνη.....

δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ τὴν ἐπομένην. ;.....

* Ηλεκτρὸν καὶ Σ. π. φ. ἰ. ἡν. Ἀναμ. π. ε. τ. α. ὅλ. ἡν.
 ἰ. ν. μεσημβρίας καὶ μετὰ δ. α. μ. π. ε. τ. α. τὴν.
 ἔκ. ἑ. π. ε. τ. α. ἰ. ν.

12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινας τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὅποion, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δοκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): . Χρησιμοποιεῖται τὸ δικούλι διὰ...

κ. ἰ. ν. ε. τ. α.

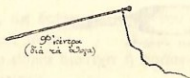
13) Κατὰ τὴν οἰαρχεῖαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποion διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόπους στάχυν ;... Ναι.

14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβερρα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπετε κατωτέρω εἰκόνα).....

* Ο. ἰ. ν. ε. τ. α. χ. ρ. η. σ. φ. ἰ. ο. π. α. ἰ. ν. ἡ. ν. β. ο. α. ἑ. ν. ε. τ. α. ἡ. ν.
 χ. ρ. η. σ. τ. α. ζ. υ. λ. ο. σ. ἰ. δ. η. ρ. α. ἡ. ν. ο. ἡ. ν. ε. τ. α. ἡ. ν. ε. τ. α. ἡ. ν.

- 15) Πῶς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν

Δέν υπάρχει ἀλλοιόνηματολογία.....

- 16) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ νὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

Λέγεται λαφινί.....

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουν : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με ἰδικά του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοὶ ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τσοπάνηδες, καλούμενοι ἀλωνασταὶ καὶ ἀγωνιάτες), οἱ ὅποιοι εἶχαν βόδια ἢ αἰγὰ καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμὸν

Ἀλωνίζα εἶδε εἰς εἰς.....

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

Ἦρχε.....

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πάχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
 Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου;
 (π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.). *Τ. & Α. Κοπάνισμα γίνετο ἐν
 ἐν. φακῶν, ρεβιθῶν, ...*

κοπάνος τρογιῶν

ξύλο καμυλωτό διὰ τὸ κοπάνεμα
 μικροῦ ὄρου δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
 τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
 ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
 Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
 παραγωγῶν ; ... *Τ. & Α.*

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
 Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
 στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
 Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχυῶν ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

21.5.21

22) Κατὰ τὸ ἀλῶνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμὸν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

7. OX

23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρήσις ἀλωναστικής μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας.
Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς). Τὸ 1954, ἡλθε ἀπὸ τὴν Τριφυλίαν
ἡ Τριφυλία. β'. Δίχυσμα

1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα· (ἐν Αἰτωλίᾳ: λειῶμα, ἐν Κρήτῃ: μάλαμα). Με ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα· πῶς λέγεται τοῦτο· (εἰς Κρήτην: θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον: δικριάνι, ἀλλαχοῦ: δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.....

Γράφοντας 2^η φωνήεντα.....

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

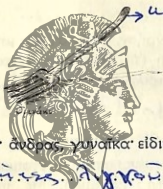
ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

Οὐ σαρὸς τὸ λαφινί· εἶναι ἔπερμυες.....
Βάζουν σιδερο φέσα ἡ καταγράφεται ἐξ τὰ.....
καρφάδιον.....

2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

Λέγεται καρπολόι· ἡ τὸ καυκίον.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

3) Ποῖος λιχνῶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

Ἄνδρες καὶ γυναῖκες λιχνῶν.....

4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ (εἰς τινες τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἁλῶνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζῶων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

Λέγονται κόμψαλα· Ἀποχωρίζονται.....
μετὰ σάρωθρον.....

5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζῶων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἁλῶνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἁλῶνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο

... Δέν γίνεται δι' αὐτὸν ἀνέμισμα

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνέμισματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμένοντα
χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

Γίνεται καθαρισμός μετὰ δερμόνισμα

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ὕλων ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου; ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων μετὰ ὅπας οἰαφορῶν μεγεθῶν· π.χ. μετὰ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

Δίνονται περιγραφὴ ἐν τῷ τετραέδιον

- 7) Ὄταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται ; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποῖα ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

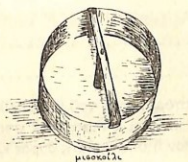
Ἐμφανίζεται τὸ καρπολόγιον τοῦ λιχνίσματος καὶ αὐτὸ τοιαῦτα ἐπιδείκνυνται ἀπὸ τοῦ ἀγροῦται. Ὁὕτω προσώπῳς αὐτοῦ ἀσπασμοῦ ἀντιδίδεται

- 8) Ἀλλὰ ἔτι μὰ προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

Ὁὕδεν

- γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθῶν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἄλωνι π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποῖα ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἄλωνι ; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγένετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἵπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις όκάδας, εις κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας). *Η μέγεθος γίνεται
μέτρου καὶ βέλι. π.σ.ν. ἔπαιρνε... 10. δομάδας...*

*→ λέγεται
καὶ βέλι.*

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εις εἶδος εις τὸ ἄλωνι ;

α) τὸ παπαδιάτικο, *Ναί*

β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο, *Ναί*

γ) τὸ γυφτιάτικο, *Ναί*

δ) τὸ ἄλωνιάτικο κλπ. *Οχι*

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρο τῶν δημητριακῶν (δόμοα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν)

Δύο καὶ βέλια. ἔλεγοντο... 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνηθείας) *Ἀποθηκεύεται ἐν τῇ ἀγορᾷ...*

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἄλωνι. Πῶς ἐγένετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; Τ.φ. ἀχρῶν. ἀποδυναμίζεται...
 εἰς τὸν ἀχρῶνα... Σπῆλαια. ἐγένετο. πρόχειρος. ἀπο-
 δύνει. εἰς τὸν ἀχρῶνα...

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογία τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ;...

...Ὁ.χ.

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογία τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτή) ἐκ σταχύων,
 τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ;..

...Ὁ.χ.

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
 πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;...

...Ὁ.χ.

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀναμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

...Ὁ.δέν. ἔθιμον ἀναμματος πυρᾶς...

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

...Ὁ.χ.

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....

β'. 1) Ποῖοι ἀνάπτουν τήν πυράν' παιδιά, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ;

2) Ποῖος ἢ ποῖοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τήν πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναί, ἀπό ποῖον μέρος ;

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, εἴδη, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα

Οὐδεμία συνήθεια περὶ πυρᾶς.....

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τήν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

οὐχί.....

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυράς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

.....
.....
.....
.....

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

.....
.....
.....

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφήν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

.....
.....
.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ερωτ. Θεωρ. Ι, 11/1970

ΛΑΡΙΣΣΑ

Περιγραφή
γεωργικών βίω
χωρίων Ξηρομάκρας
Καλαμπάκας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Περιγραφή

τοῦ γεωργικοῦ βίου ἀπὸ τῆς προετοιμα-
σίας διὰ τὴν ἐπορὰν τῶν δημητριακῶν
μέχρι τοῦ ἁλωνισμοῦ καὶ τῆς ἀποδη-
μείσεως, πρὸ τοῦ ἔτους 1920 καὶ
μετὰ μέχρι σήμερον ἐς τὸν συνοι-
σμόν Σιροιάμπου τῆς κοινότη-
τος Καιοπλευρίου, νομοῦ Τριμάλων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1

Γεωργικά Εργαλεία

Ἄεστος γεωργὸς κατὰ Αὐγυ-
στον μῆνα, παίρνοντας τὸ ζῶον του
μαὶ τὸ κοσκύρι (πέλευν) δά πη-
γυνε εἰς τὸ δάσος ἐν δρυῶν, ἀπὸ τοῦ
ὅπου δά ἔμοπτε καὶ κατὰλληλα
ξύλα γιὰ νὰ κάρη τὸ ξύλινον ἄρο-
κρόν του.

Μετὰ τὴν αὐτὴν τὰ εφόρτωνε καὶ
τὰ ἐφέρειν εἰς τὴν αὐτὴν του.

Τεμεῖ ἀναρτε φαστὰ καὶ ἔβαζε
ἐπ' ὀλίγον στήν φωτιά γιὰ νὰ μαφα-
λιστοῦν καὶ ἀμέσως καὶ ἐλύγριζε ἢ
καὶ εὐθυγράμμιζε ἐνῶ ταῦτα ἦσαν
ζεστά ἀκόμη. Ἀμέσως κατόπιν
καὶ ἐπλάκωνε μὲ πέτρες, ὥστε νὰ
ξεραθοῦν καὶ νὰ πάρουν τὸ κατὰλ-
ληλο σχῆμα. Ἡ ἀποξηράνσις διαρκοῦ-
σε 10-15 ἡμέρες.

Ἐργαλεία διὰ τὴν ματαβευὴν τοῦ
ἀρότρου χρησιμοποιοῦσε: τὸ πριόνι,
τὸ σκεπάρνι, τὴν ἀρίδα, τὴν τέβηλα,
τὸ ξιομπλάρι, τὸν ξυλοφάι (ρινί) καὶ
τὸν ξύλινο κείομο (σφυρί ξύλινο).

Κατὰ τὴν ματαβευὴν τοῦ ἀρό-
τρου ἐχρειάζετο καὶ μέτρο, ἀλλ'
οὐδεὶς εἶχε τοιοῦτον.

Κάθε ἀπόστασις ἢ μέτρημα τὸ
ἑκατομμύριον μετὰ τὴν πιδάκη, τὴν παλά-
μην καὶ τὰ δακτύλια εἰς χεῖρος του.

Ἡ ματαβευὴ τοῦ μετ' ὅλων τῶν
ἐξαρτημάτων αὐτοῦ ἀπαιτοῦσε το-
λάχιστον ἐργασίαν 4-5 ἡμερῶν.

Ἡ ὀνοματολογία καθε ξυλίνου ἐξαρ-
τήματος τοῦ ἀρότρου εἶναι ἡ ἀκόλουθος:

Κοντούρι, σταβάρι, σπαῖδη, παρὰ-
βολα, μπρουσεφίνα, μουτιλέτσια,
μουλούρι, μπουιλίδα καὶ ἀξιάλη.

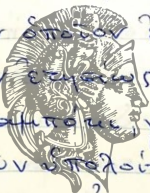
Ὁ δὲ ξυγός τῶν βοδιῶν εἶχε καὶ ζεύγες.

ἱδρᾶ ἐξαρτήματα τοῦ ἀρότρου
ἦσαν: τὸ ὕνι καὶ τὸ ξυλοσίδυρο.

Τὸ ξυλοσίδυρο ἔμπαινε εἰς τὴν θά-
σσαν τῆς βουέντρας (ἀξιάλγος ὡς λέγε-
ται πομπικῶς) καὶ ὁποῖον ἀπέληγε εἰς
αἰχμήν διὰ νὰ καθαρίσῃ ὁ γεωργός
τὰ κολλημένα χώματα τοῦ ἀρότρου.

Ταῦτα ἐγίνοντο ἐν τὸν σιδιρουργόν
τοῦ χωρίου, τὸν ὁποῖον ἐπλήρωνον
ματ' ἀπομοπὴν ἐξ ἑαυτοῦ 30 οὐαίδες
σταριῆ καὶ καλαμποκι για τὴν κατα-
σκευὴν καὶ τῶν ἀπολοίπων σταπαι-
κῶν καὶ γεωργικῶν ἐργαλείων (ἀξίνα,
σταπάνι, τσεκούρι κ. λ. π.).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Όργανα καὶ σπορά

Όσοι ἄγροί εἶναι σπαρμένοι με-
 ὄφιμα φυτά (καλαμπόκι, ρεβώδια, κ.λ.π.)
 τὸ φθινόπωρον δὲν ὀργάνονται, ἀλλὰ
 σπείρονται κατ' εὐδεῖαν με' σίτον.

Όσοι ἄγροί ἦσαν σπαρμένοι με' πρῶ-
 μα φυτά (σίτον, κριθή, βρίζα κ.λ.π.)

ὀργάνονται τὸ φθινόπωρον, ἐφ' ὅσον
 ἐπιδυρεῖ ὁ ἰδωυτικός γὰ τοὺς σπείρη
 με' σίτον. Τὸ ὄργανο τῆς καλα-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

μίας οὐνομαζέται «τσάμισμα».

Τὸ ὄργανο γίνεται μετὰ τὰ πρω-
 τοβρόχια τοῦ Αὐγούστου ἢ Σεπτεμβρίου.

Πρὸ τοῦ 1920 καὶ μέχρι τοῦ 1940 ὡς
 ἀπογρῶντα ζῶα χρησιμοποιοῦσαν ἀπο-
 κλειστικῶς καὶ μόνον βόδια.

Τὴν πράξιν ἡμέραν τοῦ ὀργάνματος ὡς
 δισηνίδισα καὶ ζῶα ἀπό τὴν Καλοκαιρινὴν
 διακοπὴν, ἦσαν ἀτίδακα. Γι' αὐτὸ ἐπὶ-
 γαυνε καὶ δεύτεροι ἄνθρωπος ὡς βογ-

δός τῶν χειρῶν διὰ τὰ κρατὴ μέσχοι-
νι ἀπὸ τὰ κέρατα δεξιότατα βόδια.

Ἔσει ὁ ἕνας ἀπ' ἐμπρός κρατῶντας καὶ
βόδια ἀπὸ καί σχοινιά καὶ ὁ ἄλλος ἀπὸ
πίσω κρατῶντας τὴν χειρολάβαν τοῦ
ἀρότρου μὲ τὴν βουιέντρα (ἄξιάλη)
ἄρχαναι τὴν πρώτην ἡμέραν κατ' εὐ-
δεῖαν γραμμὴν καὶ ὅχι περιφερειακῶς.

Μετὰ τὸ ὄργωμα μὲ τὴν σιαπαίνην
ἐπιάθουν γύρω ἀπὸ τὰ ἐσκάφιστα δέν-
τρα τοῦ ἀγροῦ.

Ἀρχὴ τῆς σπορᾶς ἐγένετο μία τῶν
ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, πλὴν Κυρια-
κῆς, Τρίτης καὶ Πέμπτης, καὶ εἰς
ἐδαφρεῦτο ἀμαρτία νὰ γίνῃ ἀρχὴ τῆς
σπορᾶς. Μετὰ τὴν ἑναρξιν τῆς σπορᾶς
εἴαν συνέπτεν Τρίτη ἢ Πέμπτη συ-
νεχίζεται ἡ σπορά, δὲν διακόπτε-
ται. Κατὰ τὴν σπορὰν ἐχρησι-
μοποιεῖτο τὸ δισαίμι, εἰς τὸ ὅποιον

προεδένετο δαιτύλιον ἢ ἕνα φλωρί.

Τὴν πρῶτην ἡμέραν τῆς σπορᾶς ἐπε-
υράττει τὸ ἔδιμον καὶ μὴ δανεῖζον
καὶ ἀπόσπῃ.

Ἡ σπορά γίνεται ἐν φλωρίδαις (σπον-
ριά) τοῦ ἀγροῦ ἐπὶ πεταχτά μέγαν
φοῦντα. Ὁ σπόρος ἐσμεπαίξετο δι' ἐ-
πιφανειακοῦ ὀργάνου μέξιλινο πλύνω-
τε ἄροτρον. Μόνον μέχρι τοῦ ἔτος 1950

ἐχρησιμοποιοῦν ἐβαίνα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Στὴν ἀρχὴ ἡ ἐβαίνα ἦτο ξυλινὴ καὶ
ἀργότερον εἰσέχθη ἡ αἰδηρὰ τοιαύτη.

Ὅταν ἐτελείωνε ἡ σπορά τοῦ ἀγροῦ
ὁ γεωργὸς μέτῳ ἄροτρον χαράνανε βα-
θεῖς αὐλαμῖες κατὰ μικρά διαστήματα
5-10 μέτρα ἀπέχουσα ἢ μία ἀπὸ τὴν ἄλλη,
ὥστε τὸ νερά τῆς βροχῆς καὶ ἐξέρχωνται
δι' αὐτῶν χωρὶς νὰ ἐπιφέρουν διάβρωσιν
τοῦ ἀγροῦ.

Θερσιμός

α'. Ξεραλεία του θερσιμού

Παλαιότερον καὶ σκυρὰ ξεδερίζοντο μὲ λελέμι τὸ ὁποῖον εἶχε κόψη.

ο' Θερσιὸς διὰ τὴν συλλήγη πολλὰ σταίχνα εἰς τὸ χερόβολόν του καὶ νὰ ἐπιταχύνῃ τὸν θερσιμόν, ἐπὶ τῶν ἐριῶν δαικύνει τῆς ἀριστερᾶς χερὸς τοποθετοῦσε ἕνα ξύλινο ξεραλεῖο, ὀνομαζόμενον παλαφάρια.

Ἡ λείψ του λελέμις ἦτο πολὺ κοφτερή.

ο' οὐ καὶ θυμωγρια καὶ ξεδερίζοντο 10-20 ἑκατοστὰ ἄνω του ξεδάφους.

Πρότου ἔτους 1920 καὶ μέχρι τοῦ 1930 ἔμαθον χερόβολο ἔδένετο χαρίσαι καὶ μετὰ πολλὰ μαζὶ δεμένα χερόβολα ἔδένοντο εἰς ἕνα μεγάλο δεμάτι.

Τὰ μεγάλα δεμάτια ἐφορζώνοντο εἰς τὰ ζῶα ἀνὰ 6 (εἴτα εἰς τὴν μία με-

ρία του σώματος και τρία ἐς τὴν ἀλ-
λῃν) καὶ μετεφέροντο ἐς τὰ ἄλωνα.

Μετὰ τὸ 1930 καὶ χειρόβολα ἐμπο-
δεύοντο πολλά μαζὶ μετὰ σάχια ἀ-
νακασμένα (δασσαυρωμένα) καὶ
ὄχι ἐν μίαν μόνον μερία.

Ἐπίσης καὶ κατὰ τὸ δέσφισιν δε-
μασίων καὶ σάχια ἦσαν ἀνακασ-
μένα.

Νεώτερον ἔργασιον τοῦ δερσιόν ἐ-
ἶναι τὸ σδονεῖν δρεταί, τὸ ὁποῖον

χρησιμοποιοῦται μέχρι σήμερον.

β. Οἱ δεριστοί.

Τὸν δερσιόν τὸν ἐνεργεῖσαι πάντο-
τε οἱ ἰδιουτῆται, ἄνδρες καὶ γυναῖκες.

Ἄλλοι ξένοι ἑπαγγελματίαι οὐδέποτε
ἐχρησιμοποίηθυσαν. Οἱ ἰδιουτῆται
ὅμως πολλὰς φορὰς ἐχρησιμοποίησαν
τοπικούς ἐργάτας ὡς δεριστοίς.

Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο ἐν εἶδος (ναὶ πλη-

ρωδῇ σφαίρῃ) ἢ ἐν χρῆμα, μετὰ παρο-
χῆς φαγῆσαι πάντοτε καὶ μέχρι σῆ-
μερον (ἐπ' αὐτόν) (ἐπὶ τὸ λεγόμενον καὶ ἴσθια).

Κατὰ τὸν θρησκευτικὸν τραγικὸν δῶσαν
καὶ τραγικὸν δὲ τὸ αὐτοῦ λαοῦ ταχύνει:

1. « Γὰρ νύχτωσε καὶ βράδιασε

πάει καὶ τὸν καὶ ἡμέρα,

σύρτε παιδιὰ μου γὰρ ψωμί

ψωμί νὰ φαῖν βράδυ.

Γὰρ πάρτε καὶ πολλὸ κρασί
ἀπὸ τὰ γιο κονάσι

νὰ πλύνω τὰ λαβάρια

πάν μ' ἔχουν λαβωμένο.

Πικρὸ παιδιὰ μ' ἐπὶ λαβάρια

φαρμάκι πὸ μολύβι.

Παιδιὰ μου μὴ μ' ἀφίσσете

σεαὶν ἔρημο πρὸν τὸ πο.

Μόν' πάρτε με καὶ σύρτε με

πέρα εἰς κείν' αὐτὴν ῥάχη,

νὰ χωρὶς τὰ δέντρα συντροφία

καὶ τὰ πουλιά αὐθέντας.

2. «Μάνα μέ κακοπάντρεψες
 ἐν ῥ' ἔδωσες στοὺς καίμπους
 ἔρωτό καίμα δέ βασάν
 νερό ζεστό δὲν πίνω.
 Ἔδω τρίγωνα δέ λαλεῖ
 καὶ ὁ καύκος δὲν τό λέει
 Τό λένε δύο Γραφίτισσες
 καὶ δύο Γιαννιόπουλες.
 Ἡ Σαλαμπριά (Παναῖα) κατέβασε
 μέ καὶ μέ φεγγάρι.
 Φέρνει λιθάριον ριζιμιά
 δέντρα ξεριζωμένα
 Φέρνει καὶ μία γλυκομηλιά
 μέ μῦλα φορτωμένη,
 καὶ σὴν μορφὴ ἀπ' τῆ μιλιά
 δύο δέρφια ἀγματοσφιμένα».

3. Ἡ ἡλιεμ' τὸ τί φᾶς ἀρχησες
 καὶ ἀρχεῖς νὰ βασιλέψης,
 ὅς καταρχιέται ἢ ἐργαζοῖ

ἢ ἄργεῖς νὰ βασιλεύῃς.

Σὲ βλαστήσῃν μὴν αἱ παιδία

ἢ ἄρχῃν νὰ ἴδῃν εἰς μάνες.

Στὰ Τρίμαλα γιοράζεσα

ὡς Μέτσοβο δειλινίζα

καὶ σὰ καὶ μένα Γιάννενα

πῆγα νὰ βασιλεύω».

Εἰς τὸ τέλος δὲ καὶ δε στροφῆς τοῦ

τραγουδιοῦ ἐπαχουδούσαν σὺν

ῥεφραίντὰ «ὦ ἐλπίχόχόχ», δά

νὰ ἀναπνεύσαν καὶ πὺς ἀπὸ τὴν

κούρασι.

γ. Τὸ δέσημον.

Τὸ δέσημον γίνετο ἀμέσως ἅμα τῇ
λήξει τοῦ θερικμοῦ ἐνὸς μὴν αἱ περ-
χίου τοῦ ἀγροῦ, ὀνομαζομένου «ὄργος».

Τοῦτο ὀφείλετο εἶναι ὅτι ὑπῆρχε φό-
βος νὰ πνεύσῃ ἀνεμὸς καὶ νὰ σαρ-
πίζη εἰς «χέρην» ὅπως ὀνόμαζον καὶ
χερόβολα. Δέρματα χρησιμοποιοῦ-

σαν καλαμιά φηλή από τό 'ίδιο σι-
ταρί. Αὐτήν τήν καλαμιά τήν ξερί-
ζωναν πρῶτ' - πρῶτ' καί τήν ἔβρε-
χαν μέ ἄφθονο νερό, ὥστε νά μαλα-
κώσῃ γιά νά τήν κάρουν «δεματιά».

Τά δεμάτια ἔδενοντο πάντα ἀπό
ἓνα ἄνδρα δεριστή, ἐνῶ αἱ γυναῖκες
μετέφερον τὰ χερόβολα.

Τά δεμάτια ἔξαποδεσσύντο ἀνά ἑξί,
γιά νά φορεθῶν στα ζῶα καί νά
μεταφερθοῦν εἰς τὰς αὐλὰς τῶν οἰ-
κιῶν, ὅπου συνήθως ὁ πῆρχον τὰ
ἀλάνα.

Συ γιομιδή γεωμήλων
Διά τήν καλλιέργειαν τῆς πατάτας
οὐδεὶς τῶν ἐπιζώντων θυμᾶται ἀκρι-
βῶς εἰάν ἐκαλλιερεῖτο πρό τοῦ ἔτους
1920. Ἀπό τοῦ ἔτους 1924 καί
ἐντεῦθεν ἐνδυμοῦνται νά καλλιερ-
γῶνται ἐντός ἐσπαρμένων ἀγρῶν

μέ βαρβόσιτον ἢ ἐν ἐν τεμαίχιον
τοῦ κήπου.

Ἡ εμπορά αὐτῆς ἐγίνετο καί γίνε-
ται πάντοτε ὀψίμος· τὸν Μάρτιον
ἢ Ἀπρίλιον.

Ἡ ἐξαγωγή τῶν γεωμήλων γίνεται
μέ σιαπάνι (λεγόμενον τσαπί) ἢ
μέ δισκέλι.

Συγχομὴ δὲ τοῦ σανοῦ.

ἈΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
Ἡ εὐσηγίδιζετο καὶ παλαιότερον
ἡ διατροφή τῶν ζῴων ἀπὸ τὸν χει-
μῶνα μέ ξηρὰ χόρτα (σανόν, τριγύλ-
λι). Ἡ καλλιέργεια τοῦ περιφυλλίου
ἐγίνετο ὡς ἀπολούθως:

Τὸ ὄργωνουν τὸ χωράφι μέ τὰ ζῶα.
Ἀφοῦ περάσουν 15-20 ἡμέρες τὸ
ὄργωνουν καὶ δεύτερο χέρι (τὸ λεγό-
μενο τσαμισμα). Κατὰ τὸ δεύτερο
ὄργωμα ἀπολούθει καὶ ἄλλος ἐργάτης
μέ τὸ τσαπί κτυπῶντας τοὺς βύλους

νά κρυφτοῦν. Μετὰ ἐπέρνουν τό
κρυφύλλι μέ τή γούχα σά πεταχτά
ἀφού πρῶτα πόν ἀνακατέψουν μέ ἄμ-
μο ἢ ψιλό χῶμα.

Διά νά συνεπασῇ ὁ σπόρος τό
εὐαρνίζουν τό χωράφι καί τό κό-
βουν μέ θαλαίες αὐλαμιές γι' νά
πέρναη τό νερό κατὰ τό πότισμα.

Ἡ κοπή ἀρχίζει τόν Μάιο δια τῶ
χέρι καί συνεχίζεται μέχρι τόν
Σεπτέμβριο 5ον χέρι ἢ 6ον.

Διά νά ζηραθῇ μένει ἐπὶ τόπον
2-3 ἡμέρες, κατὰ τὰς ὁποίας ὁ ἰδιο-
κτήτης ἔρχεται καί τό ἀναποδογυ-
ρίζει. Κατόπιν δένεσαι πάλιν χερο-
ποίητες καί μεταφέρονται στήν ἀπο-
θήκη πρὸς φύλαξιν.

Ὁ σπόρος τοῦ λειβαδίου δερίζεται
κατὰ Μάιον ἢ Ἰούνιον ἀναλόγως τῶν
καιρικῶν συνθηκῶν. Ἐργαλεῖο

12
πὺν χρησιμοποιοῦν εἶναι ἡ «κουσσία».

Ἡ ξήρανσις τοῦ χόρτου γίνεται ἐπὶ τόπου. Τὸ δέσμιον παλαιότερον καὶ μέχρι τοῦ ἔτους 1950 ἐγίνετο ὡς ἑξῆς:

Τὸ ξηρὸ χόρτο συνεκνευρώνετο κατὰ σωρούς ὑπολογιζομένους νὰ γίνουν δύο σωροὶ ἕνα δεμάτι. Οἱ μικροὶ αὗτοί σωροὶ ἀνομάζοντο «ἀπάλα»

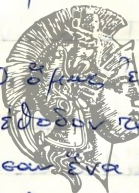
Ἐκείστων ἀπάλα τὴν παρῆντο ὁ ἐργάτης μὲ τὰ πόδια καὶ μὲ ἕνα ξύλινον ἐργαλεῖο, τὸ λεγόμενον «δεμουλι» τὸ μαζάωε τὸ χόρτο ἀπὸ γύρω, ὥστε τελικῶς ἡ ἀπάλα νὰ πάρῃ τὸ σχῆμα ὀρθογωνίου παραλληλογράμμου μῆκους ἑνὸς μέτρου καὶ πλαίους 0,60 μ.

Κατ' αὐτὸν πὺν τρόπον ἐσχιματίζοντο ὅλαι αἱ ἀπάλα τοῦ χόρτου.

Ἐπακολουθοῦσε τὸ δέσμιον δύο ἀπαλῶν νὰ γίνῃ ἕνα δεμάτι.

Διὰ τὸ δέσμιον ἐχρεαζόντο δέματα.

ὥς δέματα ἐχρησιμοποίησαν
 χλωρό χόρτο. Ἐμποζον τὸ χόρτο
 μέγην κασιὰ καὶ ἐν συνεχείᾳ δύο
 ἐργάζαντο τὸ ἐκλωδοῦν. Ἐπασσον
 δέμα κλωσμένον ἔπρεπε νὰ ἔχῃ
 μήκος 2-3 μέτρα. Ἄλλοι πάλιν
 ἐξερίζωνον χλωρὴ σίκαλι ἢ σίτον
 καὶ μέγην καλαφιάων ἑναφικὸν δέ-
 ματα.

Μετά τὸ 1950 ὅμως ἐγκατέλειψαν
 τὴν παλαιὰν μέθοδον τοῦ δεσίματος
 καὶ κατεσκευάσαν ἕνα ξύλινον κλω-
 στικὸν σχήματος ὀρθογωνίου παραλληλε-
 πιδίου ἐνὸς τοῦ ὁποίου τοποθετοῦν
 τὸ χόρτο, τὸ πατοῦν καλῶς μέγα πό-
 δια καὶ τὸ δένον διὰ σύρματος.

Τὰ δεμάτια τοῦ δεσίματος μετὰ πα-
 λαίον σύστημα ἦσαν ἑλαφρά καὶ ἐφο-
 ραίνοντο ἀνά ἑξὶ εἰς τὰ ζῶα, ἐνῶ αἱ
 λεγόμεναι μπαίτες τοῦ νέου συστήματος

31
γίνονται βαρύτερες καὶ φορτάνονται
ἀνὰ δύο εἰς τὰ ζῶα.

Ἡ λωγισμὸς

Τὰ δερμάτια μετεφέροντο εἰς τὸ
ἀλῶνι ἢ ἐντὸς κῆς οἰκίας. Ἰκεῖ ἐπο-
ποδετοῦντο διαστρωμένα ἄνευ
κινὸς σαρᾶς ἢ ἐδῖμον.

Ὁ σωρὸς τῶν δερματῶν ἐναλείτο
δερωνιά. Τὸ ἀλῶνι συνήθως
ἦτο εἰς τὴν αὐλὴν κῆς οἰκίας εἰς εὐ-
ερὸν δεσιν. Τὰ περισσότερα ἀλῶνα
ἦσαν χωματάλῶνα. Εἶχαν ὅμως
καὶ πετράλῶνα (στρωμένα μέ μεγά-
λας πέτριναις πλάκας), ἀλλὰ ὀλί-
γαι οἰκογένειαι οὐ πό εὐπορώτε-
ραι. Μετὰ τὸν δερματῶν καὶ χωμα-
τάλῶνα, ἀφού ἐμποζον καὶ χόρτα
μέ τὴν τσάπα (ῥάξιν), καὶ ἐκκαθαί-
ριζον καὶ τὰ ἑκαμνον ἐπαίλειψιν
μέ χῶμα ἀρχιλλῶδες ἀνακατωμένον

μέθωναι βοῶν. Τό ἄφηναν
ἐπ' ὀλίγας ὥρας νά ξηραθῇ καί
ἀμέσως ἐγχείριζον τό ἄλωνα μέδε-
μάτια, ἀφού πρῶτα τοποθετοῦσαν
ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ ἄλωνα ἓνα δε-
μάτι ὀρθοῦ. Τό ἄλων πάντα εἶ-
χε σχῆμα κύβου. Ἀνάλογα δέ
μέτρη ἐκτασσάμεν διευκρί-
νον δεμάτια 80 ἕως 120.

Τά ὑπόλοιπα δεμάτια τὰ ἑναμῖνον
ἀλλὰ ἀλωναμίον διαζέρον, ἐρίζον
ἢ καί τέταρτον ἀνέμεν.

Ὁ ἀλωνισμός ἐγένετο διά τῆς χρη-
σιμοποιήσεως δύο βοῶν ζευγῶν μέ-
ναν ὡς καί ἐν τῇν ἀροτριῶσιν, ἀλ-
λά μέ μικρότερον ζυγόν.

Ἀπαραιτήτως ὅμως καί βόδια δαί
ἔσθον «δουμάνη» ξύλινη μέ πολλά
τεμάχια ἐν λαμαρίνῃ καί πῶθεν αὐτῆς
τοποθετημένα, ὥστε νά γίνεσται ἡ κο-

πή τῶν ἀχύρων καλλιζέρον γιὰ
νὰ κόπρῳγουν καὶ ζῶα κόμχειῳνα
καὶ οὐ σαίχες νὰ κρίβωνται κα-
λῶς. Εἰς τὸ κέντρον καὶ ἁλω-

νιοῦ δὲν ὑπῆρχε συμριχμένο ζῦλο
ὄρδιο, ἀλλ' ὠδηγῶντο καὶ ζευγμένα
βόδια ὑπὸ ἀνδρώπου κενὸς εἰρισω-
μένου ἐπὶ τῆς συρομένης δουαίνης.

Κατὰ διαστήματα (ἀνά 1 ὥρα) ἐγι-
νετο ἀλλαγὴ τοῦ ὁρολογίου τῶν ζῶ-
ων π.χ. εἰν ἐβαδίζον ὅλο πρὸς καὶ α-
ριστερά, μετὰ μίαν ὥραν δὲ ἐγύριζον
νὰ βαδίσουν ὅλο πρὸς καὶ δεξιά.

Ἐπίσης κατὰ διαστήματα ἐγύρι-
ζον ὁλόκληρον τὴν ποσότητα τῶν ἁλω-
νισομένων δεφιατῶν (ἢ ποσότης αὐτῆς ὡ-
νομάζεται λόξιος) ὥστε ^{να} πᾶσι κότρη-
μένο μέρος καίτω καὶ νὰ ἔλθῃ κότῃ
κρίβωτο ἐκ τῆς ἐπιφάνειας. Ἡ ἐργασία
αὕτη ἐλέγετο γύρισμα.

Κατ' ἀρχάς τοῦ ἀλωναίου τοῦ ἡ καλα-
μιά ἦτο μεγάλη γιά ἐργαλεῖο τοῦ γυρι-
οῦ ἐχρησιμοποιοῦσαν τὸ «διούλι»
(διχάλι) κατασκευασμένο ἐν ξύλου

Μετὰ τὸν ἐνόπτετο καίπως ἡ καλα-
μιά, ἐχρησιμοποιοῦσαν τὸ ἐργαλεῖο τὸ
λεχόμενον καρπουλόι» κατασκευασμέ-
νο ἀπὸ εἰδικούς τεχνίτας ἐν ξύλου

δένδρου ὀξυῆς. Τα ξύλινα τὰτα ἐρ-
γαλεῖα, (δυναμὴ, καρπουλόι καί γυ-
αρί) καὶ ἐπρόκειτο ἀπὸ εἰδικούς τεχ-
νίτας κατοίκους τοῦ χωρίου Μυλῆα-
Μετσοῦλου.

Ὁ ἀλωναίος ἤρχιζε τὴν ἔμπροσθεν
ἔραν συνήθως. Τὴν μεσημέριαν ἐγένετο
δύορος διακοπὴ πρὸς διατροφὴν καὶ πό-
ρεψια τῶν βοδιῶν καὶ ἐσυνεχίζετο μέχρι
τὸ ἑσπέρας. Ἐάν τὸ ἄχυρο δὲν εἶχε γί-
νει στυνὸ καὶ ὁ πῆρχον σπείχια ἀγρίετα,
ὁ ἀλωναίος συνεχίζετο καὶ τὴν ἐπομέ-

192
νὴν ἡμέραν.

Μετὰ δὲ τοῦ ὀλυνίου τοῦ ἀχύρου
καὶ τοῦ καρποῦ ἐμαζεύετο εἰς ἐπιμήνην
δυμνιά εἰς τὸ μέσον τοῦ Ἀλυνίου ἡ δ-
ποία ἐλέγετο «λαμνί».

Τοῦτο δὲ εἶχε διέδυναι καὶ δεῦν
τοῦ ἀναμένο μένου νὰ φύσῃ ἄνεμον
π.χ. ἔάν ἀνέμενον βόρειον ἄνεμον, τὸ
λαμνί δὲ εἶχε διέδυναι ἀπὸ Δυσφείας
πρὸς Ἀνατολὰς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Εἰς τὸν Ἀλυνισμόν εἶχον μέγα κινδύ-
νον νὰ μὴ βρέξῃ, γιὰ τὸ ἐπευράττει τὸ
ἔδιμον νὰ μὴν πῇ κανεὶς ἐργάτης νερό
μέσα σὺν ἄλυνι, ἀλλὰ νὰ παῖν ἔξω αὐ-
τοῦ νὰ πῇ νερό. Ὁ Ἀλυνισμὸς ἐγίνε-
το ἀπὸ τοὺς ἰδίους ἰδιουτήτας καὶ
δὲν ὑπῆρχον εἰδικοὶ Ἀλυνισταί.

Ἐντὸς τοῦ λαμνίου (τῆς δυμνίας)
ἐποπδεύουν οἱ δηροῦν τε ἐργατεῖον
διὰ τὸν λόγον νὰ εἶναι βαρὺ καὶ τὸ εἰ-

παίρει σάν κώ σίδηρο νά μὴν τό παίρη
 ὁ ἀνεμὸς καὶ βῇ πολλές βιαίδες.

Λίχνισμα.

Τό λίχνισμα ἐγίνετο μέ τῷ ξύλινο ἐρ-
 χαλεῖο θρινάμει, τὸ ὁποῖον τοπωπῶς ὀνο-
 μάζεταν καρπολόγ. Λίχνιζουν
 οἱ ἴδιοι οἱ λιδιουεῖται, οἱ ὁποῖοι ἐν
 κυρὸν νηνεμίας ἔστανται ὄρδιοι νυχθη-
 μέρον ἐπὶ 4-5 ἡμέρας διὰ νά λίχνι-
 σουν ἓνα ἀλάνισμα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
 Ὅταν καθαρίσῃ τὸ ἔγγραφο ἀχυρὸ
 ἐντὸς τοῦ καρποῦ δά μείνουν χοντρά
 ἄχυρα μέ ἀτριεῖα σπάχια τὰ ὁποῖα το-
 ποπῶς ὀνομάζονται κότεαλα.

Ταῦτα καθαρίζονται κατὰ τό τε-
 λευταῖο λίχνισμα τοῦ καρποῦ μέ μία
 σουῖπα καὶ μαζεῖνονται σέ μία ἄμυ.

Τό λίχνισμα τοῦ καρποῦ διὰ νά ἀπο-
 χαριστοῦν τὰ κότεαλα γίνεταί μέ ἐλ-
 διωτό ἐργαλεῖο ξύλινο τὸ λεγόμενον φυνάρι.

Κατά τὸ λίχνισμα οἱ λιχνιστοὶ ἔχουν
ἕδιμο νὰ μπαίνουν εἰς κάποια σειρά.

Πρῶτος πρὸς τὴν θυρωρίαν (τὸ λεγόμενον λα-
μνί) μπαίνει ἄνδρας καὶ ακολουθοῦν
ἑπτα γυναῖκες καὶ τέσσαρα τὰ κο-
ρίτσια. Πάντως τὸ λίχνισμα γίνεται
ἀπὸ 2-4 καὶ πολὺ ἄτομα. Δέν χωρεῖ
πάνω ἀπὸ 4 ἄτομα ἡ ἀπόσπασιν τοῦ
λαμνικοῦ ἀπὸ τοῦ μαδάρου ἄχυρο.

Ἀπὸ μαδάρου διὰ σαράδρον
ὅπου γυναῖκες ὁ κορπὸς ἀπο τὰ κο-
τσαλα, πάλι διὰ περιέχῃ ὀλίγα τινά
καὶ γυῖζό πὺν σιζον^{τὸν} ἵπαιρνούν ἀπὸ
ἓνα μετὰ τοῦ πρυπτό κώσκινου, πού
τοπικῶς καλεῖται δερμόνι.

Ἐπ' αὐτοῦ παραμένουν χονερά ἄ-
χυρα καὶ σάχες ἄτριτοι τὰ ὁποῖ-
α μαζεύονται μαζὶ μετὰ ἄλλοι κώ-
τσαλα πού ἔμειναν σὸ λίχνισμα.

Τὰ κώτσαλα αὐτά, εἰάν μὲν ἔχουν

νά ἁλωνίσουν καὶ ἄλλα δεμάτια τὰ
πεσοῦν μέσα εἰς δεύτερο καὶ τρίτο
ἁλῶνι, ἔαν δὲ δέν ὑπάρχῃ ἄλλο ἁλώ-
νισμα τότε καί ποιος δαὶ τὰ κοπανίσῃ
μέ ξύλινον κόπανον καὶ δαὶ τὰ λικνίσῃ
νά χωρισθῇ ὁ καρπός.

Ἐπειδὴ ὅμως καὶ πάλι εἶναι δυνατόν
νά μείνουν σταῆχες μέ καρπό, ταῦτα
μαζεύονται ὑπὸ τῆς γυναῖκος καὶ ἀπο-
δημεύει καὶ τὰ ρίχνει ἀπὸ λίγα-λίγα
τὴς ὀρνίδος

Ὁ μαδαρός καρπὸς ἐμαζεύετο πλέον
μέ τὸ ξύλινον φινιάρι ἐν σωρὸν κυλι-
κόν. Τὸ φινιάρι τότε ἐμπηγνέτο
ἀπὸ τὴν κορυφὴν μέχρι τῆς βάσεως, γιὰ
νά υπολογίσουν πόσα ἄλτσέμια δαί
βγῃ. Ἄλτσέμι ὠνόμαζον τὰ δύο κου-
βέλια. Κουβέλι δὲ ὠνόμαζον ἓνα
μετρικὸν ξύλινον δοχεῖον σχήματος
κυλινδρικοῦ κυλίνδρου τὸ ὁποῖον χω-

12
χρητύσε 10 δυνάδες (1 δυνά = 1.280 γραμ-
μάρια).

Υπελόγιζον πώς καίθε μία παλάμη
τοῦ φυσαρίου δα' ἔβγαυνε 3 ἀλτσέ-
νια.

Ἐν συνεχείᾳ ἀνέστεινος ἐδίμου ἔγι-
νετο ἡ μέτρησις μετὰ μου βέδι πού
ἀναφέραμε προηγουμένως.

Ἐάν ὁ ἀγρός ἦτο μισθωμένος κα-
τὰ τὴν μέτρησιν τοῦ σίτου ἔπρεπε καί
παρῴρισετο καὶ ὁ ἰδιουτήτης
τοῦ ἀγροῦ. Τὸ ἐνόμιον πού δα' ἔπαυρ-
νε εἰς σίτον ὠνομάζετο «ἀντίσπορον».

Ὁ καλλιεργητής ὡς ἀντίσπορον πα-
ρέδιδε καὶ $\frac{3}{10}$ τῆς ὀλικῆς ποσότητος
εἰς τὸν ἰδιουτήτην τοῦ ἀγροῦ.

Ἐπίσης εἰς τὸ ἄλῳν κατεβάλλετο
α) τὸ παπαδιάτιμο. Συσήμας τὸ πηγανέ
μόνος του ὁ καλλιεργητής εἰς τὸ σπίζι
τοῦ ξερῶς. β) τὸ ἀγροφυλιάτιμο.

"Ἦρχετο μόνος τὸν ὁ ἀγροφύλαξ νὰ
τὴν παραλάβῃ ἢ ἄλλος οἰκειὸς αὐτοῦ.

γ) Τὸ γυφτιάτικο. "Ἦρχετο μόνος τὸν ὁ
σιδηρουργὸς ἢ ἄλλος οἰκειὸς αὐτοῦ.

"Ἐπειτα ὁ καρπὸς μετεφέρετο εἰς ἐν-
δικούς ἀποθηκευτικούς χώρους καὶ λεγό-
μενα ἀμπάρια. Τὸ ἄχυρον ἐμποδεύε-
το ἐντὸς τοῦ ἀχυρῶνος, ὁ ὁποῖος ἦτο πλη-
σίον πρὸς ἁλῶνι.

Ἀλγωνιστικά μηχανήματα ἐχρησιμο-
ποιήθησαν μετὰ τὸ ἔτος 1954, καὶ ὁποῖ-
α προήρχοντο ἀπὸ τὴν περιφέρειαν Τρι-
κάλων, κειμένην μακριὰν τοῦ χωρίου.

Ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου ἐγίνετο μετὰ
τὸ ἁλῶνισμα. Παρατυπῶσαν πρὸ
σετάρι ἦτο πρὸ ψυχομένον αὐτὸ κρα-
τῶσαν γιὰ σπόρον εἰς ἐδικὸν χωρὸν (ξύ-
λινους κάδους ὀνομαζομένους κμουρμπί-
νεϊν ἢ εἰς σάκιους).

· Ἐτί σαι πυραί.

Εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ χωρίου
οὐδεὶς ὑπάρχει πού νά ἐνδυρῆται
οὐδὲ ἡναπτον πυρὰς διὰ καίποιον
συνήθειαν ἢ ἔθιμον.

Οὐδέν ἔθιμον περί πυρὰς ὑπάρχει.
Σχετιὸν μὲ πυρὰν ἔθιμον ἔπεται
πρὸ 40 ἐτίας τὸ ἀνάλουδον:

Τὸ βράδυ τῆς Κυριακῆς τῆς τυρο-
φάγου ἐσυνήθιστον νὰ συγκεντρώ-
νται εἰς μίαν οἰκίαν 2-3 συγγενι-
καὶ οἰμογένεια καὶ καίμουν τὴν ἀ-
ποურία διὰ τὸ πιάσχα ἀπὸ νοινού.

Ἡ καὶδε οἰμογένεια ἔφερνε ἀπαρα-
γῆτως εἰς τὴν οἰκίαν καὶ τὰ ἴδια
τῆς φαγητά, μετὰ τῶν ὁποίων
ἀπαραίτητη ἦτο ἡ τυρόπτα.

Ἀπὸ τοῦ ἔργου ἀρχίζε τὸ γλέντι
μὲ τραγούδια. Κάπου-κάπου ἐρι-
χναν καὶ πυροβολισμούς.

Μέ τόν πρῶτον πυροβολισμό πού
 δά ημεῖς ἐς τό χωρίο ἔπρεπε ἀμέ-
 σως οἱ νοικοκυρές ν' ἀρπάξουν ἓνα
 δαυλό ἀναμμένο καί νά τό πεζαῖσαν
 ἔξω ἀπό τό παράθυρο μέ τήν ἐξήγησι
 ὅτι πρέπει νά πεζαῖσαν ἔξω τό δαυ-
 λό ἀπό τὰ θοπαρμένα σκαρία.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

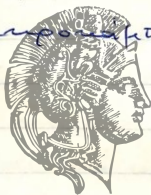
[Ἡ συλλογή τῶν ἀναγραφόμενων
 πληροφοριῶν ἐγένετο εἰς τό χωρίον Ζυ-
 ρομάκτος τῆς κοινότητος Κακοπλε-
 ρίου ὑπό τοῦ Ἀθανασίου Κ. Ἀθανα-
 σίου, διδασκάλου τοῦ 2/δεσίου δημο-
 τικοῦ σχολείου Ζυρομάκτου, περιφέρειᾳ
 Καλαμπάκας.

Πρόσωπα τὰ ὅποια ἔδωσαν τῆς πλη-

πορορίας ήσαν τὰ ἑξῆς:

- 1) Χρήστος Νικ. Τσίτσας, ἡλικίας 77 ἔτων, γεννηθεὶς ἐν τῇ ἰδίᾳ κοινότητι Κακοπλευρίας ἐν ἣν ἐπάχεται καὶ ὁ συνοικισμὸς Στρουάμπου.
- 2) Κωνσταντῖνος Αἰδανασίου, ἡλικίας 76 ἔτων, γεννηθεὶς ἐν τῇ ἰδίᾳ κοινότητι Κακοπλευρίας ἐν ἣν ἐπάχεται καὶ ὁ συνοικισμὸς Στρουάμπου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Εν Ήφραϊν κη 17η Φεβρουαρίου 1970

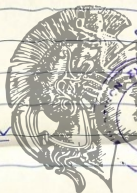
Τὸ Κέντρον Ἑρευνῆς τῆς Ἑλληνικῆς λαογραφίας
Ἀναγνωστοπούλου 14
Εἰς Ἀθήνας

Ἐχομεν τὴν τιμὴν καὶ ἐπιστρέφωμεν δεύτως συμπε-
πληρωμένον ἑρωτηματολόγιον μετὰ χειρογράφου τῆς συλλεχθεί-
σης ὑλῆς λαογραφικῶν στοιχείων καὶ καὶ παραμαθεύωμεν
διὰ τὰ κατ' ἑμᾶς.

Ἀνακοίνωσις Υ.Τ.Α.

Ἐπιδότω Ἀμ. Ἐκπ. Δ.

Καλαμπάκην

Μετὰ τιμῆς

50 λ/τῆς τοῦ σχολείου

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ